

Day a Week School

**NIEUWE
UITDAGENDE
LESIDEEËN**

Samenstelling: Jaap Verouden en Jelke van Rosevelt
Amsterdam, 2013

Met dank aan onze teachers:

Clemeyns van Foreest

Fransca Hoetink

Hester Monster

Kim Aalsma

Marsha Tap

Noortje de Gier

Paulien Zuiderhoek

INLEIDING

Dit is de tweede versie van een verzameling uitdagende lesideeën, afkomstig van het Day a Week School project dat sinds 2010 in Amsterdam draait. Deze uitdagende lesideeën zijn allen beproefd in onze groepen en zijn bedoeld voor alle leerkrachten die extra lesmateriaal in willen zetten voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. De doelgroep is de midden- en bovenbouw van het basisonderwijs.

In deze klapper zijn de activiteiten ingedeeld in vier categorieën: 'startactiviteiten', 'expliciete denkopdrachten', 'teamuitdagingen' en 'laterale denkpuzzels'. In de toelichting bij iedere categorie kunt u lezen wat de achterliggende doelstellingen van de activiteiten zijn en hoe en wanneer u hen in kunt zetten in uw groep. U kunt naar eigen inzicht bepalen welke activiteiten mogelijk ook geschikt zijn voor de overige leerlingen uit uw groep.

Wij wensen u veel plezier met de **nieuwe** lesactiviteiten van Day a Week School Amsterdam!

STARTACTIVITEITEN

Startactiviteit zijn activiteiten waar u weinig tijd aan kwijt bent. Op DWS worden zij vaak bij aanvang van de lesdag aangeboden, om zo direct de hersens van de leerlingen te activeren. Uiteraard kunnen deze opdrachten ook op een ander moment van de dag worden aangeboden. Wij hebben hier een verdeling gemaakt tussen reken- of wiskundige activiteiten en taalkundige activiteiten. De leerlingen kunnen er individueel, maar ook in duo's of in groepjes aan werken.

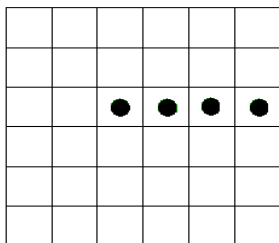
Categorie: Startactiviteiten

(rekenen/wiskunde)

- **Verdelen**

Verdeel het onderstaande stuk grond in 4 gelijke percelen, zodanig dat onderstaande zaken gelden:

- Op elk perceel staat een boom
- Elk perceel heeft dezelfde vorm
- Elk perceel heeft dezelfde oppervlakte
- De 4 percelen samen bedekken het hele stuk grond
- De grenzen van de percelen liggen op de getekende rasterlijnen

Antwoord: zie pagina 18

Duur: plm. 15 minuten

Categorie: Startactiviteiten

(rekenen/wiskunde)

- **Verborgen getallen**

In deze brief zit een hele reeks getallen verborgen. Haal ze er uit en tel ze op. Welke som krijg je?

Beste Marleen,

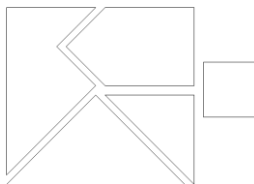
Als je die vrachtwagen niet meteen zelf naar de garage brengt, is het weer eens ruzie tussen ons. Je zult het ditmaal zelf moeten regelen. Onze vennoot weet nog niet of hij de rivier over kan. Hij had riemen besteld, maar denkt dat ze ventielen hebben meegegeven. Doe onze stiefmoeder de groeten, Adriën.

Antwoord: zie pagina 18

Duur: plm. 15 minuten

- **Vierkant**

De vijf stukjes kunnen samen een vierkant vormen. Hoe?

Antwoord: zie pagina 18

Duur: plm. 10 minuten

Categorie: Startactiviteiten

(taal)

- **Letters schrappen**

Schrap 9 letters zo weg, dat er een enkel woord over blijft:

ENEENGENENLEKTELWTOEORRS

Antwoord: zie pagina 18

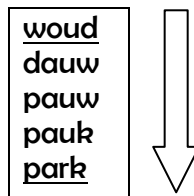
Duur: plm. 10 minuten

- **Van A naar B**

Neem twee woorden van elk vier letters, waarbij er geen letters overlappen. Opdracht: Ga van het eerste naar het laatste woord door telkens één letter om te wisselen voor een letter van het onderste woord en daar toch iedere keer een goed Nederlands woord van te maken. Je mag de letters door elkaar husselen.

Voorbeelden:

Van WOULD naar PARK:

Van LAMP naar ROET: lamp -> plat -> late -> relt -> roet

Duur: plm. 15 minuten

Extra: Varieer met woorden van 5 of 6 letters.

Categorie: Startactiviteiten

(taal)

- **Symmetrie**

1. Wat is er bijzonder aan het woord 'VAK'?
2. In welke letters kun je nog meer een spiegellijn trekken, zodat in de spiegel nog steeds dezelfde letter staat?
3. Laat de leerlingen uiteindelijk een woord of zin maken met uitsluitend symmetrische letters.

Antwoord: zie pagina 18

Duur: plm. 15 minuten

Extra: Welke cijfers zijn symmetrisch?

- **Woordenreeksen**

Maak een zo lang mogelijke reeks van woorden. Begin met bijvoorbeeld het woord '**s**chool' en kies een woord dat ermee te maken heeft. Daarna zoek je een woord dat daar weer mee te maken heeft, enzovoorts.

Voorbeeld: RAAM doet je denken aan GLAS, dat doet je denken aan FRISDRANK, wat je doet denken aan COLA, waarna je denkt aan BELLETJES die je doen denken aan ARRESLEE...

Duur: plm. 15 minuten

Extra: Laat de leerlingen een reeks maken van woorden die én wat met elkaar te maken hebben én met de laatste letter van het laatste woord begint.

EXPLICIETE DENKOPDRACHTEN

Kenmerkend voor Day a Week School zijn de expliciete denkopdrachten. Deze opdrachten stimuleren het creatieve, analytische en kritische denkvermogen van de leerlingen. Dit zijn ideale opdrachten voor tussendoor. U hebt er weinig tot geen materiaal en voorbereiding voor nodig. Ook kunt u de denkopdrachten steeds anders invullen of kunt u de leerlingen zelf een expliciete denkopdracht laten ontwerpen. Een goed te gebruiken werkvorm is 'denk, duo, deel'.

Categorie: Expliciete Denkopdrachten

- **Verklaring geven**

Geef een mogelijke verklaring voor...

- ... een muis die richting een kat aan het rennen is
- ... twee mensen die huilen en elkaar omhelzen
- ... vijf mensen die met hun armen boven hun hoofd staan te zwaaien in een veld
- ... je buurman die het dak veegt
- ... je leraar die naar school komt met een koffer vol snoep
- ... een man die in je huiskamer heen en weer loopt

Duur: plm. 15-20 minuten

Extra: Laat de leerlingen zelf situaties bedenken om daar vervolgens door anderen een mogelijke verklaringen voor te bedenken.

- **Kritiek geven**

Sta stil bij stellingen die gewoonlijk kritiekloos geaccepteerd worden, en probeer die te bekritisieren:

- Elke school moet geschiedenis onderwijzen.
- Bedreigde diersoorten moet je redden.
- Kinderen dienen naar school te gaan.
- Iedereen die ouder dan 18 is moet kunnen stemmen.

Duur: plm. 15-20 minuten

Extra: Laat de leerlingen zelf stellingen bedenken om daar vervolgens voor- en nadelen voor te bedenken.

Categorie: Expliciete Denkopdrachten

- **Combineren**

Combineer eigenschappen van twee producten om een nieuw product te maken.

- Een bus en een vulpen.
- Een elastiekje en een tas.
- Een stoel en een lepel.
- Een televisie en een ijskast.
- Een wasmachine en een auto.
- Een stoel en een ijskast.

Duur: plm. 15 minuten

Extra: Laat de leerlingen een tekening maken van een van de door hen verzonden producten.

- **Tegenovergestelde**

Wat is het tegenovergestelde van...

- ... 'shampoo'?
- ... 'leren'?
- ... 'computer'?
- ... 'schoorsteen'?

Duur: plm. 15 minuten

Extra: Laat de leerlingen nadenken over op welke aspecten de twee producten elkaars tegenovergestelde zijn. Per aspect kun je de leerling vergelijkbare producten verwerken in een mindmap.

TEAMUITDAGINGEN

De teamuitdagingen worden in Day a Week School vooral gebruikt om het samenwerken te stimuleren. De leerlingen werken in groepjes aan de opdrachten. Vaak strijden de teams tegen elkaar, maar dat hoeft niet. Uitgangspunt is om gezamenlijk tot een eindproduct te komen, waarbij het proces minstens zo belangrijk is als het resultaat. De teamuitdagingen doen tevens een beroep op het creatieve denkvermogen van de leerlingen.

Categorie: Teamuitdagingen

- **Toren bouwen**

Laat de leerlingen in teams van 3 of 4 leerlingen een toren bouwen van kapla of blokjes. Eén leerling krijgt een blinddoek en bouwt de toren, de andere kinderen geven de kapla of blokjes aan en geven verbale aanwijzingen.

Duur: plm. 20-30 minuten

Extra: Laat de leerlingen onderling van taak wisselen als het gelukt is om een toren te bouwen.

- **Bruggen bouwen**

Laat de leerlingen in teams een brug ontwerpen en bouwen waarmee er 20 cm. moet worden overbrugd. Ze mogen hier de volgende materialen bij gebruiken:

- 20 rietjes
- 10 stukjes plakband
- 1 schaar

Beoordeel de teams op de volgende facetten:

- Samenwerking
- Ontwerp
- Stevigheid van de brug
- Creativiteit

Duur: plm. 45 minuten

Extra: Je kunt variëren in welke materialen je de leerlingen aanbiedt. Gebruik ook eens 'artstraws'.

Categorie: Teamuitdagingen

- **Geometrische figuren**

Laat de leerlingen in teams van 4 leerlingen een geometrisch figuur tekenen. Ieder werkt op een eigen ruitjespapier. Uiteindelijk is het de bedoeling dat alle vier de patronen goed aan elkaar aansluiten en het samen één patroon vormt.

Duur: plm. 45 minuten

Extra: Laat de leerlingen eerst overleggen welke figuren en kleuren ze willen gebruiken in het patroon. Gebruik voorbeelden van geometrische figuren ter inspiratie.

- **Naar de overkant**

Een uitdaging om buiten te doen. Geef de kinderen 'een aantal voeten' mee. Het doel van het spel is om met dit aantal voeten naar de overkant te komen. De kinderen moeten in het spel samenwerken en overleggen hoe zij de overkant kunnen bereiken. De kinderen werken in twee teams van 7 kinderen (dat zijn 14 voeten per team). Geef bijvoorbeeld de opdracht om met 9 voeten naar de overkant te gaan. Dit houdt in dat er 9 voeten de grond mogen raken, de andere voeten niet. Een team moet mét elkaar, tegelijk naar de overkant. Hoe organiseert ieder team de uitdaging en welke strategie gebruiken ze? Wat werkt goed, wat juist niet?

Duur: plm. 20 minuten

Extra: Je kunt variëren in het aantal kinderen dat bij elkaar in een team zit. Hoe minder voeten je opgeeft, hoe moeilijker het voor de kinderen wordt. Mogen zij attributen gebruiken?

LATERALE DENKPUZZELS

Laterale denkpuzzels zijn raadsels waarbij de leerlingen vragen mogen stellen. Degene die het raadsel voorlegt, mag alleen antwoorden met 'ja' of 'nee'. De leerlingen worden uitgedaagd om buiten de reguliere kaders te denken. Creativiteit en logisch redeneren spelen hier een grote rol. Niet onbelangrijk: de leerlingen blijken deze raadsels altijd erg gemakkelijk te vinden.

Categorie: Laterale Denkpuzzels

- **Failliete man**

Een man duwt zijn auto naar een hotel. Als hij daar aankomt beseft hij dat hij failliet is. Hoe is dit mogelijk?

- **Generaal Gasselveld**

Generaal Gasselveld, beschuldigd van hoogverraad, wordt door de militaire rechtbank ter dood veroordeeld. Hij mag nog één laatste uitspraak doen, waarna hij zal worden doodgeschoten als die uitspraak niet waar is, en worden opgehangen als die uitspraak wel waar is. Gasselveld spreekt en wordt vrijgelaten. Wat kan hij gezegd hebben?

- **Wachtwoord**

Rebelse ridders willen een geheime bijeenkomst organiseren. Om er nu voor te zorgen dat er geen spionnen binnen kunnen dringen, hebben ze het volgende wachtwoord verzonnen: OLNDXINX. Wat voor ezelsbruggetje hebben ze nu bedacht om dit rare woord te onthouden?

- **Getallenreeks**

Maak de volgende getallenreeks af:
31, 28, 31, 30, ..., ..., ...

Antwoorden: zie pagina 19

Duur per denkpuzzel: plm. 10 minuten

Categorie: Laterale Denkpuzzels

- **Voorspellende droom**

Peter is nachtwaker in een groot bedrijf. Op een zekere ochtend als Peter naar huis wil gaan, zegt zijn baas tegen hem: "Ik ga op zakenreis naar Noorwegen. Morgen vertrek ik vanaf Schiphol." Peter raadt hem echter dringend aan om de boot te nemen. "Hoe dat zo?" vraagt de directeur. "Wel," is het antwoord, "ik droomde vannacht dat het vliegtuig naar Noorwegen vlak voor de landing neerstortte." De directeur lacht er eerst om, maar bijgelovig als hij is, hij gaat toch met de boot. In Noorwegen aangekomen hoort hij dat het vliegtuig waarvoor hij in eerste instantie gekozen had inderdaad een ongeluk heeft gehad. Terug in Nederland laat hij bij Peter een grote bos bloemen bezorgen, geeft hem een grote beloning en ontslaat hem op staande voet! Wat is er aan de hand?

- **Wat ben ik?**

Bij mij komt de zwangerschap na de bevalling, de toekomst voor het verleden en de dood voor het leven. Wie of wat ben ik?

- **Ja of nee?**

Het juiste antwoord op de vraag is "ja", maar als je dat zegt is het fout.... Welke vraag kun je stellen?

- **Wintertuin**

Het heeft heel erg hard gesneeuwd. Boudewijn gaat naar buiten en ziet dat er in zijn tuin twee keer zoveel sneeuw ligt als in de tuin van zijn buurman Gerrit. Toch verrast dat hem totaal niet. Waarom niet?

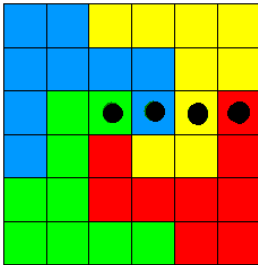
Antwoorden: zie pagina 19

Duur per denkpuzzel: plm. 10 minuten

ANTWOORDEN (1)

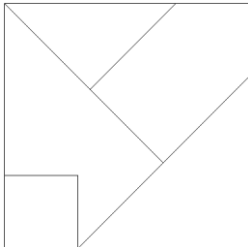
Verdelen

Verborgen getallen

Als je alles optelt kom je op 67.

Vierkant

Letters schrappen

Als je de letters 'n, e, g, e, n, l, e, t, t, e, r, s, ' weghaalt, houd je de volgende woorden over: "een enkel woord".

Symmetrie

1. De letters in het woord 'VAK' zijn alle drie spiegelsymmetrisch.
2. De volgende (hoofd-)letters zijn spiegelsymmetrisch: A, B, C, D, E, H, I, K, M, O, S, T, U, V, W, X en Y.

ANTWOORDEN (2)

Faillete man

De man speelt monopoly.

Generaal Gasselveld

Hij kan gezegd hebben: "Ik zal worden doodgeschoten." Als die bewering waar was, zou hij dus worden opgehangen, en niet worden doodgeschoten. Maar daardoor werd zijn uitspraak onwaar, wat inhoudt dat hij moest worden doodgeschoten, waarmee de uitspraak weer wel waar was, enzovoorts. Met andere woorden: het vonnis van de rechtbank kon niet worden voltrokken en de generaal werd vrijgelaten.

Wachtwoord

Wanneer de letters worden uitgesproken staat er: "Oh ellende ik zie niks".

Reeks afmaken

Het zijn het aantal dagen per maand, dus 31 januari, 28 februari, etc. Rest van de reeks is: 31, 30, 31, 31, 30, 31, 30 en 31.

Voorspellende droom

Peter is nachtwaker, hij hoort dus wakker te zijn 's nachts en niet te dromen op zijn werk.

Wat ben ik?

Een woordenboek.

Ja of nee?

De vraag: 'Slaap je?'

Wintertuin

De tuin van Boudewijn is twee keer zo groot.

CONTACT

Inhoudelijke informatie DWS

kwaliteitsmanager Jaap Verouden
jverouden@hetabc.nl / 06-31631626

Website

dayaweekschool.nl

Mailadres

info@dws-amsterdam.nl

Volg ons

twitter.com/dayaweekschool

© 2013, Amsterdam. Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van *Day a Week School* worden verspreid of vermenigvuldigd. Voor vragen of opmerkingen, neem contact op met Jaap Verouden via info@dws-amsterdam.nl.